

Titel

Staten ser alt

Temaer:

Forholdet mellem den totalitære stat, retsstatsprincipper, frihedsrettigheder, indbyggere, teknologi og overvågning

Fag:

samfundsfag

Målgruppe:

8. - 9- klasse

Data om læremidlet:

Tv-udsendelse: "Staten ser alt" Horisont, DR1, 2019, 21-01-2019, 23 min.

Denne vejledning knytter sig til ovenstående tematik i samfundsfag. Tanken bag kapitelinddelingen er, at eleverne i grupper kan arbejde med forskellige problemstillinger. Vejledning er udviklet i samarbejde med studerende på Politikmodulet i samfundsfag på Læreruddannelsen i Esbjerg på UC SYD.

Faglig relevans/kompetenceområder

Dette semantiske læremiddel dækker kompetenceområdet Politik i samfundsfag og ligger fokuset op på kompetenceområdet Politik med særligt henblik på færdigheds- og vidensmålområderne Demokrati, Det politiske system, retsstat og rettigheder samt Medier og politik.

Denne tv-udsendelse undersøger, hvordan det kinesiske styre ved hjælp af teknologi overvåger sin befolkning og prøver derigennem at adfærdsregulere befolkningen. Dermed kredser udsendelsen sig omkring demokrati/ totalitær stat, retsstat frihedsrettigheder, befolkning, teknologi og overvågning og forholdet imellem disse, samt endelig det uhyggelige fremtidsperspektiv, som tegner sig, hvis udviklingen får lov til at fortsætte.

Ideer til undervisningen

De pædagogiske og didaktiske overvejelser i forbindelse med kapitelinddelingen, bygger i høj grad på D. Benner og A. v. Oettingens tilgang til ikke-affirmativ undervisning, altså at vi ikke er bekræftende over for en særlig tænkning, derimod må det være elevernes egne refleksioner, som skaber deres forståelsesramme indenfor denne tematik og dermed er med til at styrke deres egen dømmekraft til at kunne vurdere, hvad der er rigtigt og forkert i forhold til den måde, som det kinesiske styre agerer på. Dermed styrkes elevernes demokratiske dannelse og dømmekraftskompetence også væsentlig mere end ved, at man tror man blot kan overføre de demokratiske værdier.

I Folkeskolen nr. 16 2017 udtaler Den tyske professor Dietrich Benner at alle tyske forbundsstater har tilsluttet sig fire nationale principper- to forbud og to påbud:

- Børn må ikke overtales til en specifik ideologi eller moral.
- Skolen må ikke indoktrinere.

- Undervisningen skal være kontroversiel.
- Undervisningen skal være flerstemmig og bygge på flere stemmer og perspektiver.

Det er ud fra denne pædagogiske og didaktiske forståelse at spørgsmålene i kapitelinddelingen er forsøgt udformet.

Tv-udsendelsen viser på eksemplarisk vis nogle af de væsentlige ændringer for almindelige mennesker i forhold til samfundet og deres retsstilling i forhold til hvordan ny teknologi anvendes til overvågning. Overvågning har til alle dage fundet sted, gennem historien bl.a. med censur i breve, STASI i det tidligere Østtyskland, men med magthaveres brug af nutidens og fremtidens avancerede teknologi og kunstig intelligens, føres overvågningen og dens konsekvenser op på et hidtil uset niveau. Som Mads Vestergaard formulerer det i *Digital totalitarisme*:

"Det handler om magt. Ved nogen tilstrækkeligt meget om én, giver det dem potentielt magt over én. Hvis den ene part ved langt mere om den anden end omvendt, tipper magtbalancen til førstes fordel. Privatliv handler om magtforhold, fordi viden er magt." (Vestergaard 2019 s. 9)

Selve problemstillingen i denne pædagogiske vejledning bygger på følgende: *Hvilke udfordringer giver det for indbyggere og deres retssikkerhed, når det kinesiske styre massivt overvåger befolkningen, indfører pointsystem og sanktioner og hvad siger det om den styreform Kina har?*

Dette udmønter sig i nedenstående 6 nedslag – hvoraf nedslag 2 -5 er oplagt til gruppearbejde:

Inden

Inden undervisningsforløbet kan man som lærer orientere sig i artiklen:

<https://www.prosa.dk/artikel/kinas-system-til-social-kontrol/> for at få et overblik over en del af de omtalte begreber og selve problematikken.

Med eleverne kan man også fælles gå ind på <https://www.creditsesame.com/> og orientere jer på siden, så eleverne kan se, at det er reelt og ikke bare fiktion.

Ligeledes kan man, med fordel, fælles i klassen repetere forskellen på et liberalt demokrati og et totalitært styre. Her kan man anvende følgende skema, som efter arbejdet med tv-udsendelsen udfyldes igen:

Under:

Der er til denne tv-udsendelse er 6 nedslag hvor den første og den sidste med fordel kan være fælles for alle. Derudover er der fire kapitelnedslag, hvor eleverne i grupper enten kan arbejde med de samme eller med forskellige kapitelnedslag eller en kombination. Læreren kan udvælge hvilke nedslag eleverne skal arbejde med ved at se, undersøge, diskutere og vurdere:

NEDSLAG 1: Introduktion - Kunstig intelligens, statskontrol og overvågning

Afsnittet introducerer Kinas nye sociale pointsystem baseret på overvågning og kunstig intelligens.

Anvend evt. afsnittet som et fælles afsnit, hvor alle grupper ser det og får et kort overblik over problematikken.

Spørgsmål fra kapitelsæt: Hvorfor er en stat interesseret i at overvåge sine borgere og hvilken type stat gør det (demokrati, diktatur, autoritær stat)? Er det et nyt fænomen at staten gerne vil overvåge sine indbyggere? Kender I eksempler fra historien, hvor man før har gjort det? Hvilke teknologiske muligheder gør overvågning muligt (i gamle dage at man læste folks breve)?

NEDSLAG 2: Hvorfor og hvordan vil Staten overvåge sine borgere?

Afsnittet omhandler hvordan forskellige kinesiske firmaer herunder Alibaba og Sesame Credit gennem overvågning kan være med til at sikre, at staten kan overvåge borgerne, gennem den måde man handler, begår sig trafikken osv., således at den bliver total i det liv man lever som kineser.

Spørgsmål fra kapitelsæt: Hvorfor og hvordan vil staten overvåge deres borgere? Hvad måler man scoren på? Hvilken betydning får en lav score eksempelvis? Kan man sammenligne det som foregår i Kina med vores Stavnband (google det evt.)? eller er der mere tale om en udvidet husarrest? Er det rimeligt, at staten bestemmer over den enkelte på den måde? Vil du mon være en god eller dårlig borger i dette system? Er det et fremtidsscenario eller noget, som sker inden længe?

NEDSLAG 3: Hvordan virker overvågningen for den trofaste støtte af styret?

Afsnittet omhandler hvordan den trofaste/pålidelige støtte af styret – Fan Dandan oplever overvågningen.

Spørgsmål fra kapitelsæt: Hvordan virker overvågningen for den trofaste støtte af styret? Hvilke fordele er der og er der nogle ulemper? Hvilke privilegier får man i bytte for at staten overvåger en? Ville et pointsystem have betydning for, hvem du eksempelvis ville gifte dig med? Ved du godt selv, om du bliver overvåget og hvor meget? Hvilke apps tænker du kan være problematiske? Accepterer du at blive overvåget og hvilke privilegier skulle der til for, at du ville lade dig overvåge?

NEDSLAG 4: Hvordan virker overvågningen for en kritiker af systemet?

Afsnittet omhandler hvordan overvågningen virker på en kritiker af systemet - Liu Hu og hvordan hans friheder bliver indskrænket, eksempelvis at han ikke kan rejse ud af den by, han bor i.

Spørgsmål fra kapitelsættet: Hvad er journalisten Liu Hu kritisk over for? Hvad mener han om myndighederne? Hvad mener han om den brede befolkning? Hvad er en "upålidelig borger"? skal man kunne straffes for sine holdninger som journalist? Hvordan foregår det egentlig i Danmark? Hvilke konkrete konsekvenser har det for Liu Hu? Og hvad betyder det for hans liv?

NEDSLAG 5: Hvorfor og hvordan behandles mindretal (minoriteter) af Kina

Afsnittet omhandler når overvågningen bliver fuldstændig og total, hvilket er sket for minoriteten Uigurierne og hvordan man bliver sendt i "uddannelseslejr" hvis man bliver stemplet upålidelig.

Spørgsmål fra kapitelsæt: Hvorfor tror I Kina holder det hemmeligt med overvågningen? Er det undertrykkende at man bliver overvåget med blodprøver, fingeraftryk, stemmegenkendelse og ansigtsgenkendelse og hvorfor/hvorfor ikke? Hvordan ville I have det med at ovenstående skulle tages af jer, for at I kan genkendes? Hvorfor forsøger Kina at få kontrol med mindretallets kultur og hvad vil den kinesiske regering gerne opnå? Hvordan forholder I jer til at man inddeler befolkningen i pålidelige, gennemsnitlige og upålidelige? Hvordan forholder I jer til de såkaldte uddannelseslejre, som de upålidelige kommer i? Hvad vil I sammenligne dem med - vær gerne konkret. Ville I gerne leve i et samfund med massiv overvågning og total kontrol af indbyggerne? Hvorfor/hvorfor ikke?

NEDSLAG 6: Et socialt pointsystem eller en totalitær stats overvågning af borgerne

Afsnittet afrunder udsendelsen og samler de forrige perspektiver og temaer op.

Spørgsmål fra kapitelsæt: Vurder på baggrund af afsnit og hele udsendelsen om I ser Kinas sociale pointsystem, som en positiv eller negativ udvikling? Hvilke fordele har det og hvilke ulemper? Hvilke demokratiske udfordringer giver det?

Ville I gerne leve i sådan et system? Hvad kan man i Danmark (tænk både på det politiske system (eksempelvis regering - folketing), på private firmaer og almindelige menneskers dagligdag)? og hvad kan I selv gøre for at forebygge eller udbygge overvågning?

Anvend evt. afsnittet som et fælles afsnit, hvor alle grupper ser det og får en kort opsummering af problematikken.

Efter

Efter at eleverne i grupper har arbejdet med de forskellige temaer, vil det være oplagt at eleverne enten videreformidler deres tema til de andre, det kan enten foregå som fremlæggelser, eller mere som en basar, hvor eleverne går rundt og hører om de forskellige temaer (halvdelen af gruppen formidler for de andre, imens at den anden halvdel går rundt og modtager formidlingen). Under alle omstændigheder vil det være godt at eleverne bekræfter deres pointer gennem små klip, så de anvender tv-udsendelsen som kilde.

Endelig samles op i plenum, hvor man forsøger at konkludere på ovenstående problemstilling.

Udfyld evt. igen figuren, nedenstående er til inspiration til hvad den kunne rumme.

Litteraturhenvisninger

Vestergaard, Mads; *Digital totalitarisme*; Informations Forlag, København, 2019